

Gebeden en overweging Eeuwigheidsdag - 20 november 2011

Gereformeerde Kerk Loosdrecht
ds. Stefan Dijkhuizen

Lezingen: Genesis 28: 10-19 & 1 Tessalonicenzen 5: 1-11

Overweging:

Geliefden van onze Heer,
een ladder tussen hemel en aarde... Wat zou het toch fijn zijn als wij af en toe een trap tegen de hemel aan zouden kunnen zetten!
Maar dat kan nu eenmaal niet.

Door het verlies van een geliefde naast ons, van een kind, van een moeder of oma, hebben velen van ons dit jaar een reis moeten maken, waarbij er vast meerdere beelden uit het verhaal van Jakob herkenning zullen oproepen.

Er is een tijd afgesloten, afgebroken. Iemand, jouw naaste, is overleden, is ver-leden geworden. En jijzelf moest verder, zonder dat vertrouwde, zonder haar die er altijd was. Een reis die je zoveel liever niet wilde maken, een reis ook met een onbekende bestemming.

Een reis die je voert naar de grens. Wat is en altijd was, is plots niet meer. En in het donker, in het verdriet, als je wilt rusten, rust zoekt, is er alleen maar die harde steen, die keiharde werkelijkheid.

En vanalles loopt door elkaar. Soms wil je wel vluchten, soms wil je liever wegkruipen in het duister. Soms droom je, maar het gebeurt ook dat de werkelijkheid erger blijkt te zijn dan je ergste nachtmerrie. En je gaat alleen, hoeveel liefde er ook is. En de toekomst is onzeker, de bestemming onbekend.

Wat zou het dan fijn zijn als de hemel even open zou gaan. Als je zou kunnen dromen van een ladder die hemel en aarde verbindt, al is het maar voor een moment.

En soms gebeurt dat ook. Als we mensen kwijtraken die zo bij ons hoorden, die zo'n groot deel van ons leven uitmaken, dan droom je daar je daar over. Zijn er vaak gezichten, hoor je stemmen, en zijn die vaak ook geruststellend. Ze dalen af, vanuit de hemel, als engelen, en stijgen weer op.

En tegelijk: Wat kun je daarmee? Wat als je weer wakker wordt... en dat word je, iedere morgen weer.

Volgens de Gustav Jung, één van de grondleggers van de huidige psychologie, worden in een droom beelden en woorden gezocht voor wat er onbewust, diep in ons zelf leeft. En dat is veel, veel meer dan wij bewust zijn, en bewust willen zijn. Denk aan een ijsberg: Slechts 10% daarvan steekt boven het water uit, en de overgrote meerderheid zit onder het oppervlak.

Met andere woorden: Dat wat wij als ons leven zien, dat wat we rationeel maken, denken, het bewuste, is maar een fractie van ons werkelijke bestaan. En in een droom zoekt dat onbewuste - wat we misschien liever wegstoppen, verdringen, wegdenken, zich dan ongehinderd een weg naar boven. Of we nu willen of niet.

Volgens de psychologie van Jung kun je dromen zien als een poging van het onbewuste om te communiceren met het bewuste. Dromen zijn altijd subjectief, maar wel zonder schmink. Een commentaar op je leven, waarvan jij denkt dat je het beheerst, maar dat is niet zo.

In het verdriet, in het dagdromen, in het verlangen, in de nachtmerries en in de gezichten die we 's nachts zien, spreken we dus met onszelf. En dat mag, en dat is goed. Soms is het fijn, soms juist ook pijnlijk, maar het is wel wie we zijn, het hoort bij ons.

Ik denk daarom ook dat we dit verhaal over de dromende Jakob, die eenzame man op de vlucht, in het donker, met niets dan een harde steen om op te rusten, als een verhaal mogen zien dat gaat over een reis naar zichzelf, en naar wie God daarin is.

Ik denk ook dat het een verhaal is, net zoals veel van de Bijbelse verhalen, dat zo ontzettend universeel is. Het raakt aan zoveel wat we ook in onszelf herkennen. We hebben allemaal iets van een 'Jakob' in ons. Wij zijn allemaal net zoals hij een 'Adam', mens. We zijn allemaal zwervers. Trekkers met een onbekende bestemming, hoezeer ieder mens ook verlangt naar veiligheid, naar huis en haard. En zeker nu...

Jakob droomt. De hemel gaat even open, Jakob komt in contact met het wezenlijke, met waar het werkelijk om gaat.

'Ziedaar, een ladder geposteerd op de aarde, zijn top reikend tot aan de hemel.

Ziedaar: Engelen van God, opstijgend en neerdalend.

En ziedaar: Boven hem de Ene.'

Ik lees het nu bewust voor in een andere Bijbelvertaling. Het gaat
blijkbaar om 'zien', en wel in fases. Niet 'zomaar zien' dus, nee, het kost
moeite om werkelijk te kunnen zien waar het om draait. In etappes kom
je verder bij het geheim.

Jakob droomt van een ladder naar de hemel. Wat had hij dat ook nodig.
Met alles wat hij had meegemaakt, aan broederstrijd, aan list en bedrog,
op de vlucht voor een moordlustige Esau, en moederziel alleen op weg
naar Charan.

Niet alleen de richting doet er aan denken, maar ook de trap of ladder
zelf. In plaats van te blijven in het land dat God ooit aan zijn grootvader
Abraham beloofde, en waar zijn vader Izaäk een bestaan zocht, vlucht
Jakob hier de verkeerde kant op. In de richting van Babel, naar die andere
plek waar eens mensen een trap tot aan hemel bouwden, een tempeltoren
tot aan God zo hoog. Niet alleen Jakob lijkt terug bij af, ook God zelf.

Nee, en dat zal herkenbaar zijn, zelf even de hemel openen en naar boven
klimmen, dat gaat niet. Zo'n ladder dondert steeds maar weer om.
En de richting die je in je verdriet en gemis wordt opgestuurd lijkt zo vaak
allesbehalve de juiste zijn.

Joodse Bijbeluitleggers stelden voor om deze ladder tot in de hemel te
zien - met onze woorden - als een vlizotrap. Niet een ladder vanaf de
aarde naar de hemel, maar een ladder vanuit de hemel op aarde.

Misschien zou dat kunnen: Niet wij kunnen de hemel openen, maar God
kan wel zijn ladder op aarde zetten. En de engelen, ze dalen af met zijn
troost en zijn liefde. En ze stijgen weer op, en nemen het verdriet en het
gemis mee naar de Eeuwige.

Bovenaan de ladder staat dan God zelf. Dat is ook het eerste en
belangrijkste wat Hij zegt: 'Ik ben de HEER'. En Ik verbind mijzelf zoals ik
mij verbond aan je voorouders, aan jou. Daar waar jij nu slaapt, daar
waar het donker is, daar waar je alleen nog maar een harde steen hebt,
daar ben Ik erbij.

Zoals dezelfde Naardense Vertaling die ik net aanhaalde, het ook zo sterk
verwoordt: 'Zie hier, Ik ben met je, waken zal ik over je, overal waar je
gaat!'

En dan wordt Jakob zelf ook wakker. En het besef, het bewuste, dat
zolang hem had beheerst en hem in de greep hield, wordt een besef dat
God bij hem is. Dat God precies daar is, waar hij alleen maar een harde
steen in het donker had kunnen vinden.

En Jakob kijkt omlaag en zegt: Dit moet het huis van God zijn. Geen tempel, geen kerk, geen toren van Babel, maar deze plaats, 'mokum' in het Hebreeuws, mijn leven met al het donkere en harde wat daarin is, daar is God.

En Jakob kijkt omhoog en hij zegt: Dit is de poort naar de hemel. 'I have a dream', en ik kan weer verder. Hij klimt niet zelf omhoog, maar staat op en kan die grens over met het onbekende over.

Paulus schrijft nogal stellig in zijn brief aan de Tessalonicenzen dat wij kinderen van het leven en van het licht zijn. 'Wij horen bij de dag'. Dat is zo, en in Christus is dat ook waar geworden, of we nu op aarde zijn of al zijn gestorven.

Maar God geeft het zijn beminden ook in de slaap, in het donker. Als wij aan een grens raken waar we eigenlijk niet over heen kunnen of overheen willen, dan kan God toch nog een stapje verder zetten. Dan kan de hemel toch even open gaan.

God plaatst een ladder op aarde. En Hij verbindt zich, keer op keer, en in het diepste, en meest onbewuste en kwetsbare van onszelf, aan de mens waarvan Hij zoveel houdt.

En omdat Hij waakt met ons, over ons, kunnen wij ook wakker worden. Opstaan, en verder gaan.

Zo dromen en zoeken wij hier vandaag, in onszelf en in de mensen om ons heen, naar de steen waar we eerst in alle donkerte ons moede hoofd op neerlegden, maar waar blijkt dat God ons niet alleen laat. Waar Hij bij ons woont, waar Hij over ons waakt, want: 'Zie, Ik ben met je'.

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.